

Związek dla Zwalczenia Astmy i innych Chorób Alergicznych, dzisiejsze Polskie Towarzystwo Zwalczenia Chorób Alergicznych został utworzone w 1945 r. w Krakowie z inicjatywy pracowników naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego: profesora Mieczysława Obtulowicza - dr medycyny i magistra prawa oraz profesora Stefana Smolińskiego, chemika oraz grupy chorych i osób zainteresowanych narastającym problemem alergicznych chorób skóry, astmy i alergii pyłkowej w powojennej Polsce.

Powstało ono jako drugie w Europie, po niemieckim stowarzyszeniu zwanym pierwotnie Heufieberbund von Helgoland (obecnie Deutscher Allergie und Asthmabund – DAAB) utworzonym w 1897 r.

Działalność Towarzystwa w pierwszym okresie jego istnienia to przede wszystkim organizowanie bezpłatnej pomocy lekarsko-pielęgniarskiej chorym, finansowanie leczenia, w tym także klimatycznego oraz udzielanie bezzwrotnych pożyczek na leczenie. Zdobywano lekarstwa, inhalatory dla chorych. Zorganizowano rozlewnię mleka koziego dla dzieci uczulonych na mleko krowie. Troszczono się o warunki mieszkania chorych.

Zarząd Związku od początku związany z osobą profesora M. Obtulowicza działał zawsze przy klinicznym ośrodku alergologicznym w Krakowie. Obok pracy na rzecz chorych Związek rozpoczął szkolenie lekarzy i pielęgniarek w zakresie podstaw alergologii, zasad diagnostyki, leczenia i pomocy doraźnej. Wydawał zachowane do dziś materiały szkoleniowe tych kursów.

Z inicjatywy Związku tworzone pierwsze poradnie alergologiczne wkraju początkowo w Krakowie a stopniowo z rozwojem oddziałów terenowych Związku w różnych rejonach Polski. Władze Związku opracowywały i przekazywały do odpowiednich władz memoriały w sprawie istniejących problemów związanych z rozpoznawaniem i leczeniem chorób alergicznych, w sprawie organizacji lecznictwa alergologicznego w kraju. Większość z nich pozostawała bez odpowiedzi.

Nie wszyscy jednak doceniali pionierską działalność Związku. Nie wszyscy też rozumieli, czym w istocie był Związek dla Zwalczenia Astmy i Innych Schorzeń Alergicznych. W 1950 r. zarzucono Związkowi brak planowego systemu oszczędności i nakazywano wyjaśnienie celowości wydatków na zakup instrumentów lekarskich i materiałów laboratoryjnych dla przychodni alergologicznych oraz wydatków na rzecz chorych.

Szykan nie uniknął też sam prezes Związku- prof. M. Obtulowicz, który w latach 50-tych został umieszczony przez Wojewódzki Wydział Zdrowia w Krakowie na liście lekarzy, którzy "przekroczyli normę ilościową", byli zbędni dla miasta i przeznaczeni do służbowego przeniesienia poza Kraków. Interwencja Związku do Ministra Zdrowia o zmianę tej decyzji okazała się skuteczna.

Jak wspomniano dzieje Związku w tamtych latach ściśle związane były z krakowskim, klinicznym ośrodkiem alergologicznym. Po wielu latach starań, w tym istotnych starań Związku w 1954 r. w Krakowie przy III Klinice Chorób Wewnętrznych, kierowanej przez prof. Juliusza Aleksandrowicza powstaje w Krakowie pierwszy w kraju Oddział Alergologiczny pod kierownictwem prof. Mieczysława Obtulowicza, przy ul. Kopernika 21a. Wkrótce mimo trudności przy istotnej pomocy działalności związkowej dochodzi do rozwoju poradni alergologicznych. Z Poradni Oddziału Alergologicznego AM wyłaniają się : Wojewódzka i Miejska Poradnia Alergologiczna.

W 1960 r. Oddział Alergologiczny wraz z Poradnią został przeniesiony do II Kliniki Chorób Wewnętrznych AM przy ul. Kopernika 15. Razem z Oddziałem także Zarząd Główny Związku zmienia swą siedzibę. Utworzone z pomocą Oddziału i Związku Poradnie Alergologiczne : Wojewódzka, Miejska i kolejno Dziecięca pozostawały w stałym kontakcie z Oddziałem Klinicznym stanowiącym dla nich zaplecze łóżkowe i z Poradnią Oddziału. Utworzono w nim pracownię alergologiczną w której prowadzono badania nad mechanizmem alergii, diagnostyczne badania spirometryczne wraz z prowakacjami diagnostycznymi i testami szeroko rozbudowanych badań nad reaktywnością dróg oddechowych. W pracowni tej przygotowywano także wyciągi alergenowe do diagnostyki , szczepionki alergenowe. Preferowano już wówczas przygotowywanie wyciągów indywidualnych dla diagnostycznych i leczniczych dla poszczególnych chorych.

Rozwijano także działalność Związkową. Rozpoczęto intensywne szkolenia lekarzy w zakresie alergii. Towarzystwo organizowało pierwsze w Kraju sympozja alergologiczne i kursy szkoleniowe.

W 1969 r. Oddział Alergologiczny został przekształcony w pierwszą w kraju Klinikę Alergologiczną Akademii Medycznej w Krakowie przy ul. Kopernika 15 przeniesiona w 1970 r. na ul. Skawińską 8. Klinika Alergologiczna posiadała 36 łóżek, Poradnię Przykliniką , Pracownię alergologiczną i spirometryczną. Zlikwidowany został jednak Oddział Alergii Dziecięcej istniejący na Kopernika 15 (jedyne czyniący stałe usługi z alergologii dziecięcej dla

kraju), prowadzony przez docenta Tadeusza Nowaka.

Związek rozpoczął trudną i wieloletnią działalność interwencyjną dla zachowania klinicznego ośrodka alergologicznego prowadzącego usługi dla dorosłych i dla dzieci w zakresie wszystkich schorzeń alergicznych. Tymczasem w styczniu 1970 r. po długiej chorobie zmarła dr hab. med. Anna Weiss, a 5 października 1970 r. nagle zmarł prof. dr hab. Mieczysław Obtulowicz. Z chwilą Jego śmierci walka ta przerodziła się w walkę o istnienie Kliniki Alergologicznej w Krakowie. Walka ta, w której istotną rolę odegrał Zarząd Główny Związku, a zwłaszcza mgr Małgorzata Nowicka, prof. Stefan Smoliński, docent Tadeusz Nowak, p. Wanda Grużewska i p. Stanisława Walknowska, zakończyła się sukcesem. W 1971 r. Zarząd Związku został powiadomiony przez władze centralne o utrzymaniu istnienia Kliniki Alergologicznej AM w Krakowie, a funkcję p.o. kierownika powierzono w niej docentowi Tadeuszowi Nowakowi.

W latach 1964-1970 Związek występował pod nazwą Polskie Towarzystwo Alergologiczne i zajmował się zarówno pracą społeczną, jak i działalności szkoleniową lekarzy i pielęgniarek, naukową i organizacyjną torując drogę przyszłemu naukowemu Towarzystwu Alergologicznemu i wyprzedzić jego późniejszą działalność. Po śmierci swego założyciela wrócił do swej pierwotnej nazwy, a przewodnictwo Związku do 1973 r. przejął docent Tadeusz Nowak. W 1982 r. Walne Zgromadzenie Związku zmienia nazwę Związku na Polskie Towarzystwo Zwalczenia Chorób Alergicznych (PTZCA) pod którą to nazwą pozostaje do dziś.

Od 1988 r. Towarzystwo utrzymuje stały kontakt z najstarszym w Europie (założonym w 1897 r.) Stowarzyszeniem o podobnym charakterze pod obecną nazwą Deutscher Allergie und Asthmabund, od 1994 r. jest członkiem obserwatorem EFA (European Federation of Asthma and Allergie Association).